

Martyrologia wsi polskich (nowy)

<https://martyrologiawspolskich.pl/mws/edukacja/baza-wi/53983,Eksploatacja-ekonomiczna-i-wysiedlenia-ludnosci-wiejskiej.html>

2019-10-16, 08:45

ROZMIAR TREŚCI ACZCIONKA NORMALNA ACZCIONKA ŚREDNIA ACZCIONKA

DUŻA

Drukuj Generuj PDF

 II wojna światowa przeszła do historii jako jeden z największych kataklizmów w dziejach ludzkości. Dla całej Polski, a szczególnie dla polskiej wsi, była ona prawdziwą tragedią, która przyczyniła się do zapaści cywilizacyjnej kraju na wiele lat.

Po podpisaniu paktu Ribbentrop – Mołotow 23 sierpnia 1939 r. i klęsce Polski w wojnie obronnej 1939 r. terytorium państwa polskiego znalazło się pod okupacją III Rzeszy i Związku Sowieckiego. Ponad 51% obszarów Rzeczypospolitej przyłączono do ZSRR, a około 25% zachodniej części kraju wcielono w październiku 1939 r. do Rzeszy. Z pozostałych obszarów centralnej Polski okupowanych przez Niemcy utworzono na podstawie zarządzenia Hitlera z 12 października 1939 r. Generalne Gubernatorstwo. Doraźnym celem władz hitlerowskich była maksymalna eksploatacja ekonomiczna tego obszaru na potrzeby Rzeszy, perspektywicznie zaś przygotowanie go do przyszłej niemieckiej kolonizacji.

W systemie hitlerowskiej polityki gospodarczej ziemie polskie traktowane były jako olbrzymi obóz pracy, eksploatacji i wyniszczenia, czego doświadczyły miliony obywateli polskich. Okupowane ziemie stały się miejscem wyzysku ekonomicznego i bezprzykładnej grabieży. Niemcy zagarnęły ogromną część przedsiębiorstw przemysłowych i rolnych należących do obywateli polskich. Na ziemiach włączonych do Rzeszy do lutego 1942 r. skonfiskowano Polakom blisko 900 tys. gospodarstw rolnych o obszarze około 9,2 mln. ha. Z ziem tych, przykładowo, w latach 1939–1942 wywieziono 1,7 mln. ton zboża i 1,9 mln. ton ziemniaków. W Generalnym Gubernatorstwie według stanu na 1943 r. skonfiskowano gospodarstwa rolne o powierzchni około 800 tys. ha. W GG w roku gospodarczym 1942–1943 zarekwirowano 1,2 mln. ton zboża i 1,6 mln. ton ziemniaków. Wartość zabranej przez okupanta produkcji rolnej obliczana jest na kwotę 6 062 mln. złotych. Analogiczną politykę realizowały władze sowieckie i litewskie na okupowanych przez nie terenach.

Różnymi metodami (kontyngenty, skup przymusowy, konfiskaty) Niemcy starali się przejmować jak największą część produkcji rolnej. Od początku 1940 r. rolnicy byli zobowiązani do odstawiania kontyngentów. Obejmowały one dużą część produkcji: czterech zbóż - 40%, ziemniaków - 18%, buraków cukrowych - 73%. Żywność kierowana była do Rzeszy i na zaopatrzenie garnizonów niemieckich w Generalnym Gubernatorstwie. Przeciwko wsiom niewywiązującym się z narzuconych dostaw organizowano ekspedycje karne. Częścią składową niemieckiej polityki wobec wsi był system cen i ekwiwalentów za odstawione płody rolne. Ceny zamrożone na poziomie 1939 r. były kilkanaście razy niższe od rzeczywistych.

W wojennej polityce ekonomicznej Niemiec dużo uwagi poświęcono także leśnictwu jako gałęzi gospodarki dostarczającej drewna, zwierzyny i różnych owoców. Na ziemiach wcielonych do Rzeszy dążono do racjonalnego użytkowania obszarów leśnych, natomiast na pozostałym okupowanym terytorium koncentrowano wysiłki na pozyskiwaniu jak największej ilości drewna, przy równoczesnym zaniedbywaniu produkcji leśnej i ochrony lasów.

Ważnym przejawem eksploatacji ekonomicznej było przymusowe zatrudnianie Polaków w gospodarce wojennej III Rzeszy. Na terenach wcielonych do Rzeszy wprowadzono specjalne prawo pracy dla Polaków, zaś w Generalnym Gubernatorstwie zniesiono wolność pracy i wprowadzono jej przymus wobec osób powyżej 14 roku życia. Nabór do pracy dokonywany był z zastosowaniem przymusu fizycznego przez policję i władze administracyjne, względnie nacisku ekonomicznego. Za uchylanie się od wyjazdu do pracy do Rzeszy karano konfiskatą mienia, uwięzieniem lub umieszczeniem w obozie koncentracyjnym, a nawet śmiercią. Według szacunków historyków, przez obozy koncentracyjne i obozy pracy tylko na terenie kraju przeszło w latach wojny ponad 100 tys. polskich chłopów.

Wieś polska była podstawową bazą, z której Niemcy czerpali siłę roboczą. Wśród około trzech milionów Polaków wywiezionych na roboty przymusowe do III Rzeszy ludność wiejska stanowiła 75-80%.

 Oficjalnie mieli oni status obcych robotników cywilnych, jednak de facto byli traktowani jak niewolnicy III Rzeszy, naznaczono ich literą „P”, umieszczoną na żółtym tle kwadratu, identyfikującą ich jako polskich robotników przymusowych. Warto przypomnieć, że było to pierwsze publiczne znakowanie ludzi w III Rzeszy, wprowadzone jeszcze przed oznaczeniem Żydów „gwiazdą żydowską”. Deportowana ludność wiejska (w tym również dzieci) pracowała niemal we wszystkich sektorach gospodarki Rzeszy (w gospodarstwach rolnych, majątkach ziemskich, przemyśle, budownictwie, rzemiośle i usługach). Robotnicy polscy posiadali specjalny status prawny, pozwalający na ich maksymalną eksploatację ekonomiczną i

zmuszanie do pracy ponad siły. Za wykonywaną pracę otrzymywali wynagrodzenie o 20-50% niższe niż Niemcy. Po zakończeniu deportacje wojny zostały uznane za zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciw ludzkości.

Inną formą eksploatacji młodzieży chłopskiej był pobór do tzw. Polnischer Baudienst - Polskiej Służby Budowlanej. Powołano ją 12 kwietnia 1940 roku w dystrykcie krakowskim, a 1 grudnia tego roku Hans Frank rozciągnął pobór do tej jednostki na całe Generalne Gubernatorstwo. Za uchylenie się od służby w Baudienst groziły srogie kary, aż do umieszczenia w obozie karnym. Służba Budowlana wykonywała prace melioracyjne, budowała drogi i linie kolejowe, a od 1943 r. wykorzystywana była w przemyśle zbrojeniowym. W 1944 r. niemieckie władze okupacyjne skierowały około 900 tys. osób w wieku od 14 do 65 lat do budowy umocnień obronnych.

Eksploatacji ekonomicznej polskich wsi towarzyszyły wysiedlenia ich mieszkańców. Najboleśniej dotknęły one tych, którzy wraz z wywiezieniem tracili podstawy swego bytu - gospodarstwa, ziemię i cały dobytek. Początkowo wysiedlano Polaków z ziem wcielonych do Rzeszy, a ich gospodarstwa przejmowali niemieccy koloniści (ponad 460 tys. przemieszczono do Generalnego Gubernatorstwa, część wysiedlonych - 40 tys. osób wywieziono w celach germanizacyjnych do Rzeszy, 25 tys. osób do pracy przymusowej w okupowanej Francji). Po 1941 r. wysiedlenia zaczęły obejmować także Generalne Gubernatorstwo. Szczególnie tragicznym przykładem realizacji niemieckich planów kolonizacyjnych była Zamojszczyzna.

Wysiedlenia w południowej części regionu lubelskiego stanowiły wstępną realizację założeń polityki III Rzeszy wobec Europy Wschodniej, przedstawionych w Generalnym Planie Wschodnim (Generalplan Ost). W okresie od listopada 1942 r. do sierpnia 1943 r. na Zamojszczyźnie wysiedlono około 300 wsi. Usunięto z nich ogółem 110-116 tys. ludzi. Schwytych w czasie akcji chłopów „segregowano” według przeznaczenia: do obozów zagłady, do germanizacji lub na roboty do Rzeszy. Dzieci z zasady odrywano od rodziców i wysyłano je do obozów do Rzeszy lub do tzw. wsi rentowych dla starców. Akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie była swoistym ewenementem w polityce Niemiec wobec okupowanych narodów Europy. Po raz pierwszy na taką skalę połączono tu wysiedlenie z zagładą miejscowej ludności.

 W latach 1940-1941 wysiedlono także 160 wiosek w pow. radomskim, a w 1942 r. - 39 w pow. kolbuszowskim w ramach budowy poligonów dla Wehrmachtu.

Łącznie liczba wysiedlonych na ziemiach polskich wyniosła ok. 2,5 mln osób. Gigantyczne starty materialne poniesione przez polską wieś szacowane są na około 400 000 000 złotych przedwojennych.

Najokrutniejszym przejawem niemieckiego terroru były pacyfikacje całych wsi dokonywane przez ekspedycje karne Wehrmachtu, SS i inne niemieckie formacje policyjne, prowadzone w odwecie za działalność ruchu oporu, pomoc partyzantom, ukrywanie ludności żydowskiej, niewywiązywanie się z obowiązkowych dostaw lub unikanie deportacji do pracy przymusowej. Pacyfikacje, rozpoczęte na Kielecczyźnie wiosną 1940 r., trwały do zimy 1944/1945. Łącznie na ziemiach polskich okupowanych przez Niemców ich ofiarą padło 817 wsi, z czego 84 zostały całkowicie zniszczone, a ludność w całości bądź w większej części wymordowana.

Wysiedlenia i różne inne formy eksploatacji społeczeństwa wiejskiego spotkały się ze zdecydowanym oporem ze strony mieszkańców polskiej wsi. Chłopi nie poddawali się, zorganizowani w różnych strukturach podziemnych tworzyli organizacje samoobrony i oddziały partyzanckie. To głównie spośród młodzieży wiejskiej rekrutowali się żołnierze Polskiego Państwa Podziemnego.

W obronie polskiej wsi przed eksploatacją i wysiedleniami występował przede wszystkim konspiracyjny ruch ludowy. Powołane przez ludowców Bataliony Chłopskie udaremniły wiele akcji okupanta, jak choćby zapoczątkowaną przez Niemców kolonizację Zamojszczyzny. Oddziały specjalne i partyzanckie BCH prowadziły na szeroką skalę różnego typu akcje, broniąc mieszkańców wsi przed eksploatacją i terrorem okupanta. Jedną z form obrony było niszczenie ewidencji ludności wytypowanej do wywiezienia do pracy przymusowej w III Rzeszy.

Głównym celem polityki rolnej III Rzeszy na ziemiach polskich była maksymalna eksploatacja zasobów rolnych. Ta rabunkowa działalność prowadziła do systematycznego upadku polskiego rolnictwa. W latach 1939–1945 całkowitemu lub częściowemu zniszczeniu uległo 675 tys. gospodarstw chłopskich, a całe rolnictwo na tzw. ziemiach dawnych utraciło około 25% nieruchomości gospodarskich i mieszkalnych.

Eksploatacja ekonomiczna i wysiedlenia ludności wsi polskich w czasie II wojny światowej przyniosły niemieckiej gospodarce, koncernom i obywatelom niemieckim olbrzymie zyski. Wieś polska nigdy nie doczekała się stosownych odszkodowań ze strony Republiki Federalnej Niemiec z tytułu poniesionych strat ludnościowych i materialnych. Jedynie nieliczni byli robotnicy przymusowi i niewolniczy III Rzeszy otrzymywali w latach 1992–2010 skromne świadczenia finansowe i pomoc humanitarną z Niemiec za pośrednictwem Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie.

[LEKCJE MUZEALNE](#)

[BAZA WIEDZY](#)

AKTUALNOŚCI

[Obchody 76 rocznicy pacyfikacji Michniowa](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[Wystawa "817. Poznaj tę historię"](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[5 września odbyło się otwarcie ścieżki edukacyjno-historycznej Leśna Droga Krzyżowa](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy we wrześniu prezentować będzie wystawę Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[817. Poznaj tę historię - wystawa w Muzeum Dułag 121 1 VIII - 4 IX](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[75 rocznica pacyfikacji Michniowa](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[Obchody Dnia Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej oraz 75. Rocznicy Pacyfikacji Wsi Michniów](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[74 rocznica pacyfikacji Michniowa](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

[73. rocznica pacyfikacji Michniowa](#)

[WIĘCEJ WIĘCEJ](#)

72. rocznica pacyfikacji Michniowa

WIĘCEJ WIĘCEJ